

1. Een vreselijk moment

'Hoe gaat het met u?' vroeg ik aan haar. Zij was een wat oudere dame, ze woonde ergens buiten de stad, en ik wist dat haar man was overleden, na een heel lang en moeilijk ziekbed. 'Het gaat goed met mij,' zei ze. 'Ik kan alleen maar dankbaar zijn. Mijn man is eindelijk verlost. Hij is nu bij God. En vlak voordat hij stierf is er nog een wonder gebeurd. Mijn twee dochters keken elkaar al jaren niet meer aan, en bij het sterfbed van mijn man hebben zij zich met elkaar verzoend. Het is zó bijzonder!'

Rond een sterfbed komen twee mensen op een bijzondere manier bij elkaar.

Wat een wonder, een

prachtig wonder! Ik moest daaraan denken bij het lezen van dit gedeelte, over de kruisiging van Jezus. Dit moeilijke gedeelte. Want rondom het kruis is wel heel veel romantiek geweest, maar er is natuurlijk helemaal niets romantisch aan. Het is één grote barbaarse pijnbank, één afschuwelijke schending van het recht. Toen Maria en Jozef, nu zo'n 33 jaar geleden, met hun baby Jezus in de tempel kwamen, was daar een oude man, Simeon. En Simeons ogen glinsterden, want hij wist het: 'Dit kind, hier, dit kleine ventje is de Verlosser, door God beloofd, door de Here gezonden om ons als mensen te redden, om ons te verlossen.' Simeon zong een loflied, maar daarna keek hij Maria heel ernstig aan. 'Maria,' zei hij, 'op een dag zal er door uw ziel een zwaard gaan.'

En nu is het zover. Daar hangt Hij, haar Zoon, de Messias, de Koning der Joden, daar hangt Hij, te lijden, te sterven.

Ongetwijfeld is dit voor haar het moeilijkste moment uit haar hele leven. Ze staat daar en ze kijkt, hoe Hij worstelt met de pijn, hoe Hij snakt naar adem, hoe Hij kreunt en krimpt van de intense pijnscheuten die door Zijn lichaam trekken. Jezus, de Zoon van God, en hier op aarde: haar Zoon.

Naast haar staat haar zus, zo vertelt Johannes in vers 25. Wie is die zus? Nou, dat weten we niet zeker, maar we hebben wel een paar aanwijzingen. Over dit groepje vrouwen bij het kruis wordt namelijk ook verteld door Mattheüs en door Markus. En als je die teksten vergelijkt, dan worden er vier vrouwen genoemd. Drie van hen heten Maria: Maria, de moeder van Jezus, dan Maria van Magdala, en de derde is Maria van Klopas, zij is de moeder van Jakobus en Jozef of Joses. En dan is er die vierde. Die vierde, dat is de vrouw van Zebedeüs, zegt Mattheüs, de moeder van Johannes en Jakobus. En Markus zegt: die vierde, dat is Salome. En hier zegt Johannes: die vierde, dat is de zus van Maria, de moeder van Jezus.

Als het in die drie berichten nu gaat over dezelfde vrouw, en dat is wel waarschijnlijk, dan staat naast Maria haar zus Salome, de moeder van Jakobus en Johannes. Johannes, de discipel van Jezus, de discipel die ook het Evangelie naar Johannes heeft geschreven. Als dat inderdaad klopt, dan was Jezus dus een neef van Johannes.

2. Jezus zorg gaat tot het uiterste

Terwijl ze daar staan, die vier vrouwen, en Johannes, en de andere discipelen, terwijl ze daar staan en ze kijken naar dat helse schouwspel, kijkt Jezus opeens Zijn moeder aan. Met inspanning van al Zijn krachten perst Hij er een paar woorden uit: 'Vrouw, zie, uw zoon!' En dan kijkt Hij naar Johannes, en zegt: 'Zie, uw moeder.' 'Kijk maar Johannes, daar! Zij is voortaan: jouw moeder!'

Waarom doet Jezus dat? Wat gebeurt er hier, op die heuvel Golgotha? Weet u wat er hier gebeurt? Hier is een Zoon, die bijna sterft, maar voordat Hij heengaat, zorgdraagt voor het welzijn van Zijn moeder. Jezus is de oudste Zoon van Maria, en ook al is Hij de Messias, Hij onttrekt Zich niet aan die verantwoordelijkheid. Nee, juist als Messias is Hij degene die Gods wet ten volle vervult, ook dat gebod: 'Eert uw vader en uw moeder.' Hij is zorgzaam tot het einde, tot het bittere einde. Want dáárvan hangt Hij juist aan

het kruis! Om te zorgen voor mensen. Om mensen het leven te geven! Om mensen te redden van hun zonden!

Weet u nog hoe dat gebod verder gaat? 'Eer uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HERE, uw God, u geven zal.' Jezus' dagen worden niet verlengd, maar Hij eert Zijn moeder, opdat háár dagen verlengd worden. Hij hangt aan het kruis, opdat ónze dagen verlengd worden. Hij is één en al liefde, liefde die gaat tot het uiterste, één en al zorg, zorg die gaat tot het uiterste, en daarom laat Hij Zijn moeder niet achter zonder zorg. Nee, Hij wijst iemand aan, die de zorg voor haar zal overnemen.

Je denkt misschien: 'Jozef en Maria hadden toch sámen ook nog zonen? Maria had toch nog meer kinderen? Waar zijn die in dit plaatje?' Ja, dat is nou juist het pijnlijke. Die zonen van Jozef en Maria, die laten het hier afweten. Zij geloven niet in Jezus. Nog niet. Nog niet zo lang geleden hebben ze Jezus spottend toegebeten: 'Jij wilt toch zo graag op de voorgrond staan? Nou dan! Ga naar Jeruzalem, ga naar het feest, en laat maar eens zien wat je kunt!' Nee, die broers van Jezus zijn hier niet. En áls ze er al zijn, dan staan ze mee te spotten met de rest. Hier hangt Jezus, aan het kruis, en daar staat Zijn moeder, maar de broers, die zijn pijnlijk afwezig. En laten we maar heel eerlijk zijn vanavond: vandaag de dag gebeurt hetzelfde. Toch? Dat het geloof in Jezus een pijnlijke kloof geeft in families en gezinnen. Dat is niet alleen zo in moslimlanden, en in hindoeïstische landen, dat mensen worden uitgestoten uit hun familie als ze christen worden en zich laten dopen. Ja, daar gebeurt het zeker. Maar op een andere manier gebeurt het ook hier. Heel wat mensen onder ons hebben daarmee te maken. Dat doet pijn. En Jezus kent die pijn. Hij voelt Zelf die pijn, en Hij weet van de pijn die Zijn moeder voelt. Straks is Hij gestorven, en dan staat zij alleen.

Daarom klinkt hier Zijn stem. Hij zorgt, tot het einde. 'Vrouw, zie uw zoon.' 'En Johannes, kijk: je moeder.'

Waarom Johannes? Waarom niet één van de anderen? Nou, het is dus waarschijnlijk dat Johannes een neef was, de zoon van Maria's zus Salome. Maar er speelt nog iets mee. Er staat: 'Vanaf dat moment nam de discipel haar bij zich in huis.' Het is heel goed mogelijk dat Johannes een huis had in Jeruzalem. Want Johannes en Jakobus kwamen uit een rijke vissersfamilie, met veel schepen en veel knechten. En die vis uit Galilea, die werd ook verkocht naar Jeruzalem, daar werd die aangevoerd door de Vispoort. Johannes was thuis in Jeruzalem, hij was een bekende van de hogepriester. Het is dus heel goed mogelijk dat Johannes een soort vertegenwoordiger van het bedrijf was geweest in Jeruzalem.

3. Jezus schept een nieuwe verbondenheid

Jezus zorgt voor Zijn moeder. Als Hij er Zelf niet meer is, niet meer op deze aarde, zal een ander voor haar zorgen. En zo komt hier, aan de voet van het kruis, een nieuwe verbondenheid tot stand. Je zou kunnen zeggen: een nieuwe familierelatie. Maria's eigen zonen laten het afweten. Johannes neemt hun plaats in. En ook al zou Johannes inderdaad haar neef zijn geweest, dan is dat niet het bepalende in hun contact. Het bepalende, dat is de verbondenheid in Jezus Christus, de band die ontstaan is, doordat ze allebei geloven in Hem. Jezus zorgt voor een nieuwe familieband, een nieuw gezin waarin je opgenomen mag worden. Kan Johannes Jezus dan vervangen? Nee, dat kan niet. Johannes kan Jezus niet vervangen, maar hij kan wel Jezus' liefde weerspiegelen. En dat geldt ook vandaag de dag. De Here Jezus stierf om ervoor te zorgen, dat ieder van ons persoonlijk met God een band zou krijgen. Dat de zonde niet meer in de weg staat. Dat de liefde tussen God en ons zou groeien. Maar Jezus weet ook, dat dat niet genoeg is. Want we zijn ook mensen, op deze wereld, met ons leven van elke dag. En daarom geeft Hij ons een familie, Hij geeft ons broers en zussen in het geloof, Hij plaatst mensen op onze weg, met wie we sámen Hem kunnen dienen. Straks mogen we het Avondmaal vieren, en dan mogen we dat zichtbaar beleven: we zijn één. Wij eten van dat éne brood, en uit al die druiven is één drank gevloeid. Een gemeente kan nooit als los zand aan elkaar hangen. Wij hóren bij elkaar!

Even een ontroerend detail. In onze vertaling staat: 'En vanaf dat moment nam de discipel haar in zijn huis.' Dat zal ook wel bedoeld zijn. Maar in het Grieks staat er eigenlijk: 'Vanaf dat moment nam de discipel haar op in het zijne,' oftewel: hij nam haar op in de dingen van hemzelf, hij nam haar op in zijn leefwereld. Ze kreeg niet maar een kamertje ergens achter in huis. Nee, niet alleen het hús van Johannes stond open, ook het hár van Johannes stond open. Hij geeft zijn privacy op. En hij deelt zijn bezit. En dat is ook vandaag de dag gemeente-zijn: delen, niet krampachtig je privacy willen bewaren, maar een ander toelaten in je eigen wereld.

4. Niemand is meer, niemand is minder

Aan de voet van het kruis ontstaat een nieuwe familieband. En met die familieband is nog iets vreemds aan de hand. Let even goed op wat Jezus zegt. Hij wil dat Johannes de zorg voor Maria op zich neemt. Maar Hij zegt niet alleen: 'Johannes, kijk: je moeder!' Nee, Jezus zegt iets tegen allebei! Tegen Maria: 'Vrouw, zie, uw zoon'. En tegen Johannes: 'Zie, uw moeder.' Johannes zal voor Maria gaan zorgen, maar Maria zal ook voor Johannes gaan zorgen. Johannes biedt Maria onderdak, maar Maria zal ongetwijfeld Johannes laten delen in haar wijsheid en haar geloof. In die nieuwe familieband is er geen hoger of lager, geen meer of minder. In die familieband die Jezus schept, is er zorg voor elkáár. De avond daarvoor, op Witte Donderdag, bij de instelling van het Avondmaal, maakten de discipelen ruzie over de vraag, wie het belangrijkste was. Toen stond Jezus op, en pakte een schaal water en een doek, en Hij waste de voeten van Zijn discipelen. Hij zei: 'Ik heb jullie een voorbeeld gegeven. Dien dan elkaar door de liefde!'

In de gemeente van Christus is geen meer of minder, geen hoger of lager, maar wij allemaal mogen er zijn voor elkaar, ieder met onze eigen gaven en beperkingen, ieder met ons eigen karakter en met onze eigen mogelijkheden. 'Vrouw, zie, uw zoon.' En Johannes, 'zie, uw moeder!'

'Ziel!' zegt Jezus. 'Ziel!' Twee keer. Dat wil zeggen: 'Kijk elkaar maar eens goed aan.' En dat mogen wij ook doen vanavond. Het is weleens een beetje moeilijk, als je aan de Avondmaalstafel zit, en er zitten mensen om je heen en tegenover je. Waar moet je nou heen kijken? Maar kijk elkaar maar rustig in de ogen. Want door Jezus Christus zijn we familie geworden.

5. Wij allen mogen leven van genade!

En als je nou in de kerk om je heen kijkt, en straks aan de Avondmaalstafel, dan zie je heel verschillende mensen. Heel divers. Je ziet heerlijke mensen, met wie je zo van hart tot hart kunt praten. Hier in de gemeente zijn er hechte vriendschappen, al van jaren. Prachtig!

Maar je ziet ook, daar ben ik zeker van, je ziet ook mensen die je zelf nooit als vriend zou kiezen. U ziet ook moeilijke mensen, eigenaardige mensen, mensen met een scherpe tong, mensen die je misschien ooit wel heel veel pijn gedaan hebben. En hoe zit dat dan met die mooie woorden over de nieuwe familieband in Christus? Hoe zit dat dan met die verbondenheid in Hem? Misschien zijn er wel mensen met wie je geen centje verbondenheid voelt, en zelfs niet wilt voelen...

Mag ik je er dan op wijzen, waar die nieuwe familieband is ontstaan? Waar zijn Johannes en Maria door Jezus aan elkaar gesmeed? Dat is gebeurd aan de voet van het kruis! Het kruis waar Jezus leed voor onze zonden! Als je nu om je heen kijkt, en straks, aan de tafel, weet je, wie je dan ziet? Dan zie je zondaars! En de ander, die tegenover jou zit, ziet ook een zondaar.

Waarom gaan we straks aan tafel? Om daarmee te laten zien hoe goed we zijn? Jij en ik, wij weten toch wel beter? We gaan als bedelaars, met open handen, omdat we Jezus nodig hebben, Zijn lichaam, Zijn bloed, als verzoening voor onze zonden.

Laten we dát voor eens en voor altijd onthouden: de verbindende schakel in de kerk, dat is niet dat je elkaar aardig vindt, of dat je het zo goed kunt vinden met elkaar, of dat je houdt van dezelfde soort muziek, of dat je op dezelfde golfengete zit. Dat kan allemaal zo wezen, en dan is dat prachtig. Maar het ook heel anders wezen. Nee, ten diepste is maar één echt verbindende schakel, en dat is Jezus! Jezus die stierf voor onze zonden. Jezus die stierf

voor jouw zonden, en ook voor de zonden van je buurman of je buurvrouw aan het Avondmaal. Hij bindt ons samen. Hij is in Zijn liefde tot het uiterste gegaan.

6. Samen mogen we schuilen bij Jezus

Juist deze tekst, over Jezus' zorg voor Zijn moeder, geeft ons een blik diep in het hart van de Verlosser. Terwijl Hij Zelf bezig is met Zijn doodstrijd, is Hij nóg aan het zorgen, aan het geven. Juist vanaf het kruis is Hij nog bezig om ons aan elkaar te verbinden. Juist aan het kruis laat Hij Zijn onvoorstelbare liefde zien. Door die liefde mogen we het weten dat we bij Hem mogen schuilen. Zijn hart staat open, voor u, voor jou en voor mij. Bij Hem ben je veilig. Iemand stuurde mij een keer een foto toe, een heel bijzondere foto, gemaakt tijdens een vakantie in Oostenrijk. Op die foto zie je een kruisbeeld, Jezus hangend aan het kruis. Maar als je goed kijkt zie je iets bovenop de dwarsbalk van het kruis. Op die dwarsbalk heeft een vogel zijn nestje gemaakt. Vind je dat niet heel veelzeggend? Juist daar waar Jezus voor ons het lijden draagt en de pijn, juist daar is een schuilplaats. Juist daar is veiligheid. Straks zullen we het zingen: 'Zelfs vindt de mus een huis, o Heer, de zwaluw legt haar jongskens neer in 't kunstig nest bij Uw altaren.'

Bij de foto kreeg ik ook een regel uit een oud gedicht meegestuurd. Het is geschreven door Hendrik Schim, een dichter uit Maassluis, die leefde in de 18e eeuw. Moet je horen, hoe mooi.

*Magh 't swaluwtje zyn kluitigh nestje bouwen
by uwen altaer, Heer,
Zou ik dan niet Uw heilig Kruismael houwen.*

'Als het zwaluwtje zijn modderige nestje mag bouwen bij Uw altaar, Heer, zou ik dan niet Uw heilige Kruismaaltijd mogen houden?'

Die 'heilige kruismaaltijd', dat is het Heilig Avondmaal. 'Als het zwaluwtje welkom is bij U, zou ik dan niet bij U aan de tafel mogen komen, Heer?' Jezus' liefde gaat tot het uiterste. In die liefde is ook voor u, voor jou en voor mij een veilige schuilplaats. Amen.